

Skolungdomsarbete i kommunerna – satsning på de ungas välmående

Informationspaket till kommunerna

1 januari 2023

Ta fram potentialen!

Till bildningskommunens uppgifter hör att ordna grundläggande utbildning och ungdomsarbete.

Hur kan man i kommunerna bättre än tidigare utnyttja ungdomsarbetet som en del av skolornas verksamhet för att stärka välmåendet och gemenskapen?

Ungdomsarbetet i skolorna

- Med ungdomsarbete som utförs i skolan avses i regel ungdomsarbetarnas arbete med årskurserna 7–9 inom den grundläggande utbildningen.
- Även i andra årskurser kan man dra nytta av ett samarbete mellan skolan och ungdomsarbetet. Arbetet inleds i allmänhet i årskurs 5–6.
- Elevens övergång från den grundläggande utbildningen till andra stadiet kan också främjas med hjälp av ungdomsarbete. På andra stadiet kan ungdomsarbetets roll utökas i läroanstaltens arbete för samhörighet och därigenom stärka de ungas delaktighet och välbefinnande.
- Detta informationspaket har fokus på samarbetsätt mellan grundläggande utbildning och ungdomsarbete.

Olika sätt för skolungdomsarbetet

- Inom den grundläggande utbildningen använder skolungdomsarbetet exempelvis metoder som
 - skapande av grupptillhörighet
 - ordnande av tematiska lektioner, temadagar och evenemang
 - smågruppsverksamhet
 - ordnande av föräldrakvällar tillsammans med skolan,
 - verksamhet under raster
 - klubb-, hobby- och fritidsverksamhet.
- Utöver dessa deltar ungdomsarbetare i skolorna bland annat i genomförandet av mångvetenskapliga lärområden, i verksamheten inom den generellt inriktade elevhälsan samt i elevkårsverksamheten.

Samarbete som möjliggörs genom lagar

Kommunens uppgifter

- Kommunerna har nu och i framtiden en central lagstadgad uppgift som anordnare och verkställare av grundläggande utbildning, ungdomsarbete och lokal ungdomspolitik.
- Kommunen ansvarar för ordnandet av både den grundläggande utbildningen och ungdomsarbetet.
 - samarbetet mellan undervisningsväsendet och ungdomstjänsterna kan genomföras naturligt och långsiktigt.
- Barns och ungas välfärd stärks genom gemensam planering mellan olika sektorer. Detta förutsätts bland annat
 - i välfärdsplanen för barn och unga
 - i verksamheten inom de sektorsövergripande styrnings- och servicenätverken (ungdomslagen 9 §)
 - i elevhälsoplanen på kommun- och välfärdsområdesnivå.

Skolornas samarbetsstrukturer

- Utbildningsanordnaren kan samarbeta, men arbetssätten styrs av lagen.
 - För eleverna kan i samband med den grundläggande utbildningen ordnas biblioteksverksamhet, klubbverksamhet och annan verksamhet som är nära anknuten till utbildningen (GrundUtbL 47 §).
 - Utbildningsanordnaren ska i den så kallade **läsårsplanen** skriva in bland annat övrig verksamhet som ordnas i samband med undervisningen (Förordningen om grundläggande utbildning 9 §).
 - I grunderna för läroplanen beskrivs övrig verksamhet som verksamhet med nära anknytning till undervisningen. **Den lokala läroplanen** definierar närmare de mål som styr verksamheten och principerna för ordnandet, bland annat hur samarbetet inom kommunen/skolan samt samarbetet med aktörer utanför skolan organiseras, följs upp och utvecklas samt hur eleverna engageras.
 - Skolan kan samarbeta med ungdomsväsendet till exempel genom evenemang och aktiviteter, som en del av mångvetenskapliga lärområdena och som en förstärkning av samhörigheten.
- När det gäller att inleda samarbete mellan skolan och ungdomsarbetet kan vardera ta initiativ och vara aktiv.

**Har ungdomsarbetsets
potential identifierats inom
elevhälsan?**

Kommunens ungdomsarbete och ungdomspolitik

Ungdomslagen 1285/2016

- Syfte:
 - Främja de ungas delaktighet och möjligheter att påverka samt förmåga och förutsättningar att verka i samhället; stödja de ungas utveckling, självständighetsprocess och gemenskapskänsla; stödja de ungas fritidssysselsättningar och verksamhet i det civila samhället samt främja de ungas likställdhet och jämlikhet.
- Ungdomsarbetet och ungdomspolitiken hör till kommunens lagstadgade uppgifter. Kommunerna har stor frihet att ordna tjänsterna och verksamheten inom ungdomsarbetet enligt de lokala behoven.
- Ungdomsarbetet samarbetar med många parter. När tjänster inom ungdomsarbetet ordnas är det viktigt att det sker i samarbete med de unga och deras familjer samt med andra som arbetar med de unga.
- Ungdomslagen strävar efter att stärka det breda samarbetet för att utveckla de ungas levnadsförhållanden samt de ungas delaktighet i sitt eget liv och sin vardagsmiljö.

Mål för skolungdomsarbetet

- Att stärka kamratrelationer
- Att stärka gruppandan
- Att förebygga mobbning/våld
- Att stärka skoltrivseln
- Att stödja de ungas möjligheter att påverka
- Att stödja fritidsverksamhet
- Att utgå mer från de unga
- Att främja inläring
- Att förebygga avbrott i studierna
- Att stödja utbildningsövergångarna
- Att informera om tjänsterna inom ungdomsarbetet

Sektorsövergripande elev- och studerandevård

Uppgift:

- Syftet med elevhälsan (Elevvårdslagen 1287/2013) är bland annat att främja de studerandes inlärning, hälsa och välbefinnande samt delaktighet och att förebygga problem samt att främja välbefinnandet i läroanstalten och i studiemiljön, en sund, trygg och tillgänglig läroanstalt och studiemiljö, gemensam verksamhet samt samarbetet mellan hemmet och läroanstalten.
- **Generellt inriktad elevhälsa** innebär ett sektorsövergripande samarbete inom utbildningstjänster mellan undervisningsväsendet och social- och hälsovårdsväsendet. Samarbetet genomförs till förmån för barn och unga i skolsamfundet. Den generellt inriktade elevhälsans insatser genomförs av alla aktörer inom elevhälsan. Läroanstaltens personal bär det primära ansvaret för välbefinnandet inom läroanstalten.
- I den del av läroplanen som gäller elevhälsa ingår också en möjlighet till samarbete med andra aktörer, till exempel med kommunens ungdomsväsende.

Generellt inriktad elevhälsa och ungdomsarbetet

- En representant för ungdomsarbetet kan delta i skolornas generellt inriktade elevhälsa. Att ungdomsarbetet deltar i den arbetsgrupp för elevhälsa som är specifik för varje skola och utbildningsanordnare främjar samarbetet och informationsgången.
- Verksamhetsformer som ökar delaktigheten stärker de ungas välbefinnande.
- Ungdomsarbetarna har mycket att ge när det gäller att engagera sig i skolgemenskapen och öka samhörigheten.
- Det är naturligt för ungdomsarbetet att föra med sig expertis och kompetens bland annat
 - i stärkandet av kamratrelationer och stödjandet av fritidsaktiviteter
 - i förebyggandet av och ingripandet i användningen av rusmedel
 - i förebyggandet av våld, mobbning och trakasserier
 - vid kriser samt hotfulla och farliga situationer.

Elevhälsan och ungdomsarbetet har liknande mål

Lagen om elev- och studerandevård

Syfte 2 §

- 1) främja de studerandes inläring, hälsa och välbefinnande samt **delaktighet** och att förebygga problem;
- 2) främja välbefinnandet i läroanstalten och i studiemiljön, en sund, trygg och tillgänglig läroanstalt och studiemiljö, **gemensam verksamhet** samt samarbetet mellan hemmet och läroanstalten;
- 3) säkerställa tidigt stöd för dem som behöver det;
- 4) säkerställa **jämlik** tillgång till och kvalitet på de elevhälsotjänster som de studerande behöver;
- 5) stärka genomförandet och ledningen av elevhälsoverksamheten som en funktionell helhet och som **sektorsövergripande samarbete**.

Ungdomslagen

Syfte 2 §

- 1) främja ungas **delaktighet och möjligheter att påverka** samt deras förmåga och förutsättningar att verka i samhället;
- 2) stöda ungas utveckling, självständighetsprocess och **gemenskap** samt **lärandet av kunskaper och färdigheter som anknyter till dessa**;
- 3) stödja de ungas hobbyer och verksamhet i det civila samhället;
- 4) främja de ungas **likvärdighet** och jämställdhet och förverkligandet av deras rättigheter; samt
- 5) förbättra de ungas uppväxt- och levnadsvillkor.

Syftet ska uppnås med utgångspunkt i

- 1) solidaritet, kulturell mångfald och internationalism,
- 2) hållbar utveckling, sunda levnadsvanor och respekt för miljön och livet,
- 3) **mångsektoriellt samarbete**.

Möjligheter till samordning?

Engagerande arbete i skolgemenskapen

- Syftet med etableringen är att **förebygga** samt att ingripa och följa upp **frånvaron planmässigt**.
- Ingen öronmärkt finansiering.
- Statsandelen för basservicen är 8 mn €.
- Förebyggande av frånvaro och planmässig verksamhet är också en naturlig del av den gemensamma elevhälsan.
- **Kommunen kan besluta om verksamhetsformerna.**
- **Behövs något nytt eller finns det redan en struktur som inte är formad tydligt?**

Kommunalt ungdomsarbete

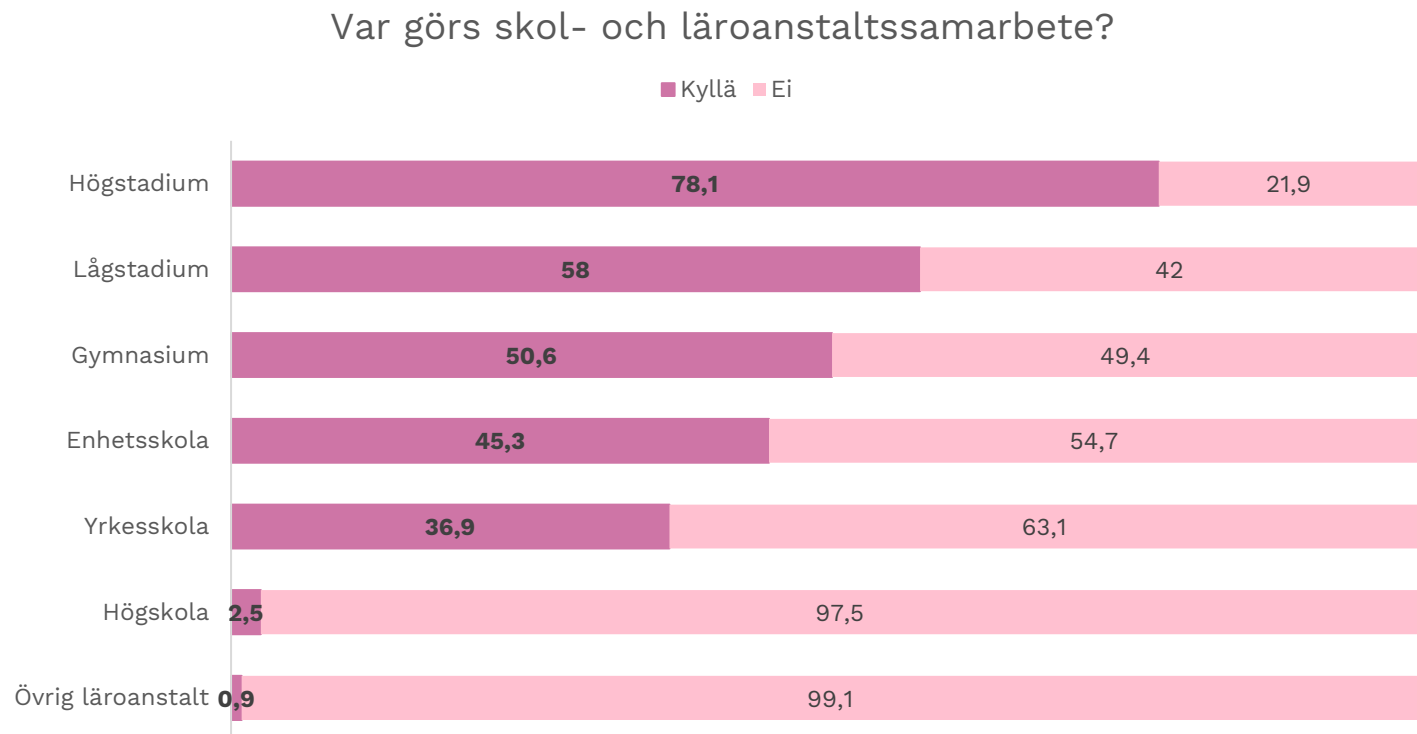
- Inom det kommunala ungdomsarbetet har kommunen många möjligheter att besluta om verksamhetens inriktning och former.
 - Personalen har **kompetens och lång erfarenhet av arbete för samhörighet**.
-
- Dessutom eventuella specialunderstöd för att stärka ungdomsarbetet i skolorna och läroanstalterna.

**Hitta det
gemensamma, dra
nytta av det unika
– stärk barns och
ungas
välbefinnande**

Samarbetet belyst med siffror

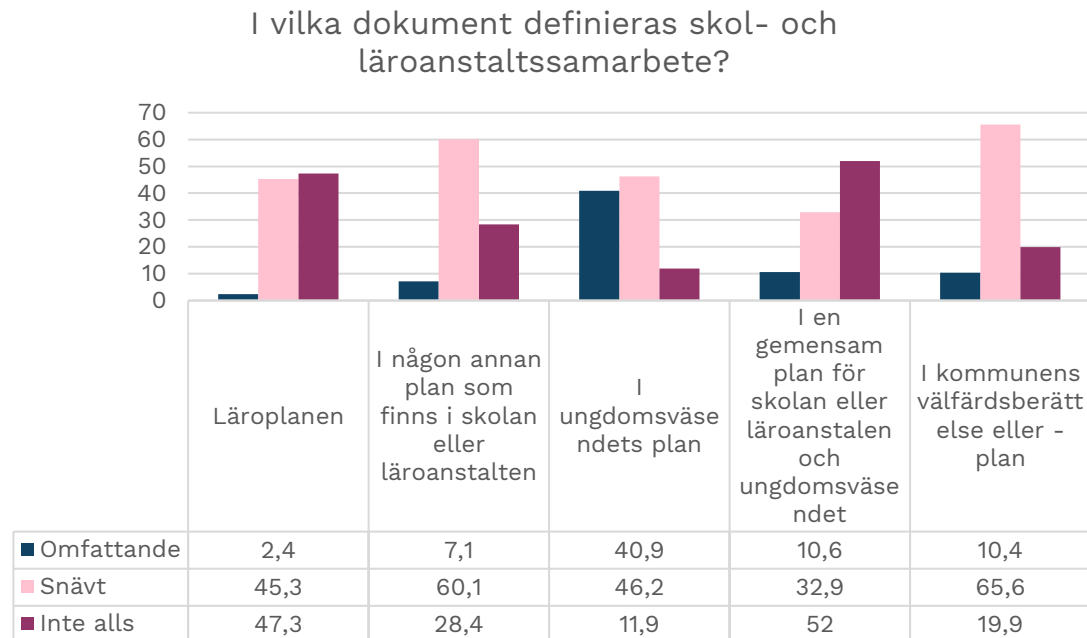
Var möts ungdomsarbetet och skolorna?

- nyttan av samarbetet identifierades bäst i årskurserna 7–9 (högstadiet)
- även i lågstadier bedrivs ungdomsarbete
- överraskande nog idkas det mindre samarbete i enhetsskolorna än i dessa, men antalet enhetsskolor ökar – **Här finns potential för utveckling!**

Statistisk källa:
Antti Kivijärvi 2022

Fastställning av samarbetet

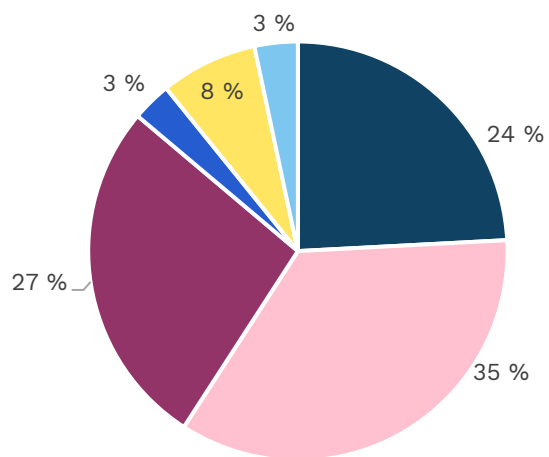

- Verksamheten och fastställningen av samarbetet på det lokala planet kan genomföras på många olika sätt. Det viktiga är att **arbetet planeras och bereds tillsammans**.
- Välfärdsplanen för barn och unga och elevhälsoplanen samlar gemensamma verksamhetsmodeller och processer i kommunen – särskild uppmärksamhet bör ägnas kontinuiteten i de ungas liv, vardag och uppväxtförhållanden.
- Läsårsplanen, som baserar sig på läroplanen, konkretiserar formerna för verksamheten och samarbetet på skolnivå läsårsvis.

Samarbetsintensitet

Intensiteten för skolungdomsarbetet eller läroanstaltsungdomsarbetet

- Närvaro på heltid
- Närvaro på deltid
- Besök minst tre gånger/ termin
- Besök minst två gånger/ termin
- Samarbete regelbundet utan besök
- Samarbete sporadiskt utan besök

Statistisk källa:
Antti Kivijärvi 2022

- Genom god planering säkerställs en balanserad användning av resurserna; med vilka resurser och på vilket sätt ungdomsarbetet blir en del av läroanstaltsvardagen.
- Inom ungdomsväsendet är det viktigt att beakta närvaron i barnens och de ungas vardag: semestertider samt kvällar och veckoslut är viktiga tidpunkter för fritidsverksamhet.
- Behov och resursfördelning – **det är viktigt att tyngdpunkten i ungdomsarbetet ligger på fritidsaktiviteter.**
- Det är inte ändamålsenligt att öka närvaron av vuxna under dagen om man inte ser till att de finns tillgängliga för de unga på fritiden. **Här får man inte kompromissa!**

Tack.

Mari Ahonen-Walker
Specialsakkunnig
+358 50 452 6433
mari.ahonen-walker@
kommunförbundet.fi
@AhonenWalker

Irmeli Myllymäki
Utvecklingschef
+358 46 921 4443
irmeli.myllymaki@
kommunförbundet.fi
@IrmeliMyllymaki

Mari Sjöström
Specialsakkunnig
+358 50 575 8622
mari.sjostrom@
kommunförbundet.fi
@MariSjostrom

www.kuntaliitto.fi